

Womhaj Bóh!

Czísło 2.
13. jan.

Lětnik 11.
1901.

Szerbiske njedzelske łopjenka.

Wudawaju so kóždy sobotu w Esmolerjez knihiczišcežetni w Budyšcinje a hu tam dostać sa sčtwórtlětnu pšchedplatu 40 np.

1. njedzela po tšjoch kralach.

Ev. 2, 41—52.

Nasche dženšnišce šwjate seženje je ta jeniczka powjesez, kotruž je nam tón knjes šewiteč dal wo šwojim džěczatštwje a šwojej mlodošczi. Hdyž chzedža tež pobožne wutrobje rady wjazy wo tym šhonicz, dha dyrbya tola i tym spošojom bycz, sčtož je tón knjes wobšamknył a sa nušne spóšnal nam k wjedženju dacž. Pšchetoz wo naschim seženju mamy wotewrejene wokno, i kotrymž móžemy do mlodych lět nascheho šbóžnika pohladacž a i najmjejšcha našdala ledžbowacž, kať je jeho mlodoštna wutroba kať šalcžeta kwětka šlónčžku lubošče a prawdy šwojeho njebjesteho Wótza wotewrejena, jenož to do šo šthowa, sčtož jeho luby Wótž jemu sezele, so by roštk a šo hotowal sa šwoje šbóžniške šasiojnstwo a jo dokonjal k šhwalbje šwojeho Wótza a k šbóžnosczzi šwojich šhubsjenych šobnubratrow a šobuškotrow.

S nascheho seženja dyrbi nam dženša wošebje to jeho šłowo k natwarjenju šlužicž, kotrež wón šwojimai štaršchimaj na jesu štyšne praščenje wotmolwi: „Njewěštaj wój, so ja bycz mam w tym, sčtož mojeho Wótza je?“ 1. Hdyž wón s tym wupraji, so sa njeho nihdže žane druge měšto njeje, šhiba pola jeho njebjesteho Wótza, šhiba na jeho wótzowškej wutrobje, dha wón tež nam wšchēm hižo jaťo dwanaćelětny hólczik i tym přenje předomanje wo žiwjenju a šbóžnosczzi džerži. Chžemy-li Wože lube džěczi bycz, a štejimy-li sa tym, so by špodobanje

nascheho njebjesteho Wótza nad nami wotpoczowaťo, dha dyrbimy tež tak čžinicž, kať wón, dyrbimy tež my bycz w tym, sčtož nascheho Wótza a knjeza Ješuša je. Młodži a štari, štrowi a šhori, wyšozy a nišy, bohaczi a šhubzi daježe šebi prajicž, so nihdže druhdže sa waš w žylym wulkim šwěcže měštacžka njeje, hđžež móhli wopravdže mēr, tróšcht, pomoz, hnadu, žohnowanje, šbóžnosczž namatacz, šhiba pola wascheho Wótza. Bycz a wostacž pola teho knješa, pšchezo a wšchudže, to je potajnstwo šbóžnosczže, a w tym je wopšchijate wšcho, sčtož kóždy hřěschny čłowjeť čžinicž a wo čžo prošycž dyrbi, so by šbóžny byl tudy a tam we wěcznosczzi. To móžesch s teho hižo jaťnje spóšnacž, so wšchitko wasche nješbože, šrudoba, štyš, nasche šamolentja, šłomby, hřěchi, nješprawdosczže w tym wobšteja, so nješkimy pola nascheho Wótza wostali, wutrali a šo wot njeho wotšalili, jeho wopuščžili. Šaj, to najhrošbnishe, sčtož čłowjeka potrjedi, šatamanštw, ničžo druge njeje, šhiba prjecž wot Wótza a nascheho šbóžnika, šacžžknjeny wot jeho šwjateho woblicžha hnady a lubošče.

2. Ale jeho šłowo: „Njewěštaj wój, so ja bycz mam w tym, sčtož mojeho Wótza je?“ placz i je wošebje prajene naschim džěczom a naschej mlodžinje. Wón jim kať se šwojim šłowom, tať tež se šwojim pšchilladom k wutrobje wjedže, so jich mlode wutrobje jenož tať móžesa čžiste, njewobmasane wostajicž, mozy, čžela a dušche šo roššplyncž, jich rošom šo roššwěczicž, hdyž šu sahe natuwle a sahe po tym čžinja: ja šym Wože džěcžo, ja chžu tež rady w tym bycz, sčtož je mojeho njebjesteho

Wótza a mojeho knjefa a sbóžnika. Njeh dha tež kóžde džéčžo a kóždy mlodženz a kóžda mloda holza, kiž tole lopjeno do ruki dostanje, šebi tač k wutrobje wošnje, so tón knjes šam k njemu réčzi a jo woła k šebi, na pučz praweho šboža, na pučz, kotruž jeničžy wjedže do žiwjenja polneho wješela, kiž duški nještkodži a wéčžny wuzišk pšchinješe. Wy pač staršči wščitzy čžinicže, so bychu wašče džéčži byle w tym, šštož jich a našcheho Wótza je. Tač seže šwéru, kšhešezijansžy dokonjeli, šwoje šwjate starščiške pšchikšušnošče — seže šo derje starali wo to prawe šbožo wašchich džéčži. Tón knjes pomhaj wam a mi k temu, so bychmy junu tam pšhed jeho šwjatym trónom móhli šo š našchimi džéčžimi šhromadžičž, jačo čži, kiž šu tudy byli w tym, šštož našcheho Wótza a knjefa šefuša je a tam šo wéčžnje šbóžnje w nim wješelili.

Šamjeñ.

Pucžowanje po Wožim pižmje

abo

tajle myšle nadeždžech, Wože šłowo čitajo.

Podawa šwéruy čžitat „Pomhaj Wóh-a“.

(Potračžowanje.)

1. knihi Wóššafšowc, 18. šlaw.

Šdnyž Sarah wošuchi pječšesche, bžesche Abraham k šladu a wja mlode dobre čželo a da jo šlužobniše, kotruž šhwatashče a jo pšchilotowa.

Šłaž w šaitarštu pola šrijetow, a hiščeže dženznišči džéčž pola Arabow w puščinje, wobštaraschtaj muž a žona — tež šdnyž štaj š wošebneje šwóšby — domjaze džéčž. šrijeski pššnješ šomer pomjeda nam, tač kralojo ššót rošrubaju a šami pjektu.

A Abraham wša tež butru a miško a wot čželečža, kotruž bšče se šlužobnikom pšchilotowal, a kryšesche šwojim hoščom blido, a štupi k nim pod šchtom, šo móht jim šuydom pošlužičž, a woni jedžachy niz jenož po šdacžu, ale po wšchej prawdže a wérmosčži, tač je tež pošdžišcho štanjeny a pšhetrašnjeny šbóžniš jedl.

Šdžéž po Lutherowym němškim pščeložtu šerbšta biblija piša „butra“, mošch šebi štajnje na husty šyđk wššlicž, ženje na butru, tač ju se wšchédneho žiwjenja šnajemy. Butru našložuja w narašchich krajinach jenož pšchi hojenzu, dofelž maja tam k jedžam woliš, wjazy dnyž nadowéž; butra pač tam pšchemérneje horžoty dla ženje pravje nještkodži. Š miškom a huyšym šyđtom witaja šo hoščejo w narašchich krajach.

Abraham šaršja čželo, pječše šhléb, poštaji blido, pošlužuje jandželam, a woni jedžža — wšcho to je šo bjes dwéla štačo, a šo nam bješe wšcheho dwéla tač pomjeda. Najše čžéčž, tač došho je šmjerne, potřeba wobnowjenja šwojich možom, a tač naštawa ššód. Pšchetož š našcheho čžéčža šo štajnje něšto minje a my to ani njeputnjemy, dofelž pšches žyrobu štajnje možy wobnowjamy. Šlaž došho mamy tajše čžéčž, mamy tež štajnje poštrebnosče š teho, šštož šo nam minje; š potrebnosčžu šmy ššódní, a š potrebnosčžu jemy. Šandžel pač njeje š potrebnosčžu; pšchetož wulki rošžél je, hačž móžesch něšto čžinicž, abo hačž dyrbišch něšto čžinicž. Čžłowjek jé, šo njeby wumješ, jandžel jé, šo by čžłowjekam runy byl. Tač je tež šhryštus jedl po šwojim štanjanju, niz šo by špakofil poštrebnosčž čžéčža, ale šo by čžłowjekow pšchekšwédčžil, šo ma prawdžite čžéčž.

Š tutyh knjesowym wopytom pola Abrahamama ma šo dopřédka woššewičž a pšchédštajičž tón, kotruž je pošdžišcho mješ Abrahamowymi poštomnikami byđil, kotruž je byl podobny čžłowjekam, a kotruž bu na wašchnju jačo čžłowjek namašany.

Tež dženiža je w narašchich krajach hiščeže tač wašchnje, tač je Abraham čžiniš: Arabšy žejšojo (= wječhojo) nješšyđnu šo, šdnyž šu nahladni hoičžo k nim pšchischli, šo bychu š nimi wobjedowali, ale wostanu štejo, šo bychu šwojim hoščom pošlužowali

Teħdom woni k njemu džachy; Šdže je twojja mandželšta Sarah? pšchetož jeje dla šmy dženiža šem na wopyt pšchischli. Wón wotmolwi: Wona je w štanje, žyle šady, šdžéž je žónške wódželenje.

Duž džesche wón šnajo, šo je Sarah wššlyšchawšči, šo šo žyšniš na njej naprašča, bliže k durjam šstupila, šo by ššlyšchala, ššto budža wo njej powjedacz: Ša čžu šašo k tebi pšchicž, budu-li živy, šłaj, dha šmėje Sarah, twojja mandželšta, šyna.

Šo šebrejšičš šłowach nima w našchj ščtwéčžy rélačž: Budu-li živy. Tam nje počžahuje šo „živy byčž“ na knjefa. Rélačž méčž: Čžu šašo k tebi pšchicž, budu-li léto žive, abo: budu-li léto wožničž, budu-li šo něčžičšči čžoš wóčžičž w létnym šolešu, poššim ša léto.

To ššlyšesche Sarah šady njeho ša durjami, šdžéž bš myššila, šo ju ničš njeputnje.

(Potračžowanje.)

Ruša wulka — pomož blišta!

Powjedanečžto.

(Potračžowanje.)

Š hörlej šyššnosčžu we wutrobje kšóžesche wona to prawošči šymnej ruzy šwojeho mandželšeho do šwojeju horžuju rukow. Wona šchepotashče. Šeje wóčžny hiščeže něžnišcho pošchacu hačž jeje šłowo, a je wšcheho bš špšnacž, kač wona šobu čžuje, kač hörke bološče jeje dušchu wšcha. Šan Réčžta, jimany po wščem šustšownym čžłowjeku, nahle poštanjšwšči šhodžesche njeménenje něšotre njemšchiny po šštwje, šo by šo šmérowal a šhrabal. Ššónčžnje pšchimny šo š ruku ša šmowšchžene čželo a šdychnjawšči džesche se šchepotazym, šputanym šłóšom:

„Mólta, wodač mi, šo nješšym tebi žižo dawno prajiš, šo by wjedžéž dyrbjala. Ša šym wjele, jara wjele pjenješ šhubil. Wty šmy ššajeni. Wot wšcheho bohatišwa, kotruž šmy méš, njeje nam ničžo wostalo, šhibba našch dom a šštož je we nim. A tež to jenož š wulke rušy. Še wšchej šwojej šudrosčžu, se wšchej prošžu, se wšchemi štaroščžemi, se wšchej wobšladniwošču njemóžach dale ničžo wšthowacz. Nješšbože, kotruž je wšlowatnje, š nami štwatšchene, pošesčly, je tež mje šobu do wulkeho šžoła nješšbožow šhrabalo. Ša šym wšcho šhubil, jenož niz šwoju čžesčž. Dženiža, něhdže pšhed hodžinu, doštach pomješčž, šo šym tež poššedni pjenješ, na kotruž šo moja nadžija hiščeže šalóžesche, šhubil. Š nim roššlemi šo poššedni ššóp, na kotruž je šo mój dom šepjerak; š bohatišwa, š pšchi a krašnosčče šmy šchwifnjeni do šrudnej puščiny, šdžéž knješš šhudoba a štradanje. Šseje to šrubnje?“

Njemóžny wšew šo Šan Réčžta na ššót, poštrywšči mješwočžo š wobšemaj rukowaj. Wšče jeho čželo šchepotashče. Réčžez mačž wša šwojeho mandželšeho woššo šchije; hačž runjež šo šama poštroži, pošladawšči do pšchichoda bješe wščeje nadžije, dha šo tola poššlyni, domérjejo šo nješšekemu Wótzej. Ššwojeho pošraženeho mandželšeho čžyšče š mišymi šłowami ššotóčž a šmérowacz a nowu nadžiju w nim wobudžičž.

„Njerudž šo, nješnawaj šo“, džesche š mišym šłóšom, „Wóh, kotruž je naš dotal wodžil, šary ššlyny Wóh wostanje dale živy, a tač došho domérnje k njemu šladamy a šo k njemu modltmy, tač došho naš wón šaršesče nje wopušchžičž. Šlej, Wóh tebe špytuje, rubiwšči tebi wšče šwoje bohatišwo; podaj šo do tebo je ščžéčpliwošču. Budže nam to trašch je ščšobu, šo šmėjemy ša drohotne žule wina pšchichodnje čžerstwu wodu se šchlenžow pičž? Šdnyž budžemy šwój ššód ššokóčž se wšchédnje jedžu, šajtuž nam domišny ššéčži a niz š drohuni ššantami, šajtež šu narošile něhdže dale wulkeho morja? Měj pošoj! Měj jenož pošoj, šano najšlubšči! Wóh na naš šinal nje poššlada, šdnyž tež naš wjazy žida a ššomot nještryje, ale šdnyž šmėjemy šo wódžewacz š rubženzom, š tutej nišu došho wot naš šazpjenej. Wóh nješš wulke štwy š ššlyšchžatej krašnosčžu bóle wšwane, hačž niša ššwicžta bješe wšcheje pšchi. Šamérno, tač je! Wón budu tam tač tu našch luboščžiwu wótž. Teho dla šhrabaj šo, budu šobreje nadžije a nje poššaraj šo wo juššičšči džéčž! Knjes, twój Wóh, wšcho derje šwjedže.“

Tole a hiščeže mnoho drušeho réčšesche Réčžez mačž šwojemu nješšoššownemu mandželšekemu. Wóšle a bóle rošwalachy šo mšóčžele nješnadžije a štaroščžow, kotruž hörko a čžéčžo na jeho dušchu wotpočžowachy. Wón šo šhraba, š jeho wóčžow bšchju šo wšče štarošče minyle. Š šwojej ššokóčžy wobrocžiwšči šo šladawšče jej wššón hnuty š mišym wošom do mješwočžža.

„Měj džal, najšlubšča šana!“ rješny wón. „Ty šy mi nowu šhrobšočž a nowu móž šbudžila; wéruy něšto, šo njeje tón hiščeže žyle nješšoššowny, kotruž je šebi we wšchých wšchorach wšthowal nješšasane šwédomnje a čžštu wutrobu. Ššokóčaj šo š tym, šo

njeje moje njebože tež na druhich njebože spjedło, a jo njejszym nikojo wo jeho kubła sjebal. Sctoż je sħubjene, je jeniczy ja naś sħubjene. Stajnje hym swojey ruzy njewomajanej wobtkował wot zuseho kubła: nje njepšchwodza potleče sħebanych wudowow ani sħebanych sħyrotow do mojeje sħudoby, kaź ho to husto stawa. Chyżu ho podacź sejezypnje do swojeho woħuba, ani njemortotajzy. Pokoj mój jeniczy je, jo njeistaj ani ty a nasy mały Ğandrij zyle njebożownaj."

Ğandrij, wuśħyśħawšči swoje mjeno, wulěny se swojeje sħowanke a wjawyśħi nana ja ruku, dześe: „Mje dla njezjincze hebi starośeje! Szym bożowny, hdyž hym pola waħ, nana, a pola maczerje; ja chyżu tež druhdze bydlieć, jenoż sħmł hebi tež swojeho „Sħeśħeracźka“ Ğobu wsać. Tcho tola njeśeje Ğobu sħubł, nanko?"

Zan Nęcźka, tak poraźeny tež bęśe wot swojeho njeboža, dyrhęcjeje ho sawjehelic, wuśħyśħawšči Ğandrijowe dźęcźaze praśħenje. Měr a pokoj saćħejnjechtaj do jeho wutroby, hdyž spóśna, tak ho macź a sħynk do psħichodneho woħuda podataj. Wón wsa Ğandrija na klin a rosćećowasħe ho traśħ hodźinu dośħo wšchón wjehoty a psħećejelnowy. Ğandrijowe dźęcźaze na- sħlady, maczerne cźiħe podacze bęchu wina, so na czaś wšħe swoje starośeje wotbu.

Tchdy sħta wós psħed Nęcźkeź domom. Zan Nęcźka po- sħluchasħe; prjedawšħe wjehesle miny ho i jeho mjeswoeža. Wón saręcza: „Szym na swojich hośeżow sħbyli. Szym jich na wjeczjeć proħyli, hdyž męjacħ hšħeće nadźiju, jo nětak i njeboža wulěsu. Nětko, hdyž je wšħa nula do nasħeho doma jactocźika, je psħe- postdze, jo móħli jim psħeprosħenje hšħeće wupowjedźić. Czeźko nam budze, jo bychmy Ğa i wjehelny mi sawjehelili; dyrbimy Ğami na hebe sħbyć a njeħněmy wjeheloseź swojich psħećejelow kasħeź, sħmy-li tež Ğami sħrudni. Budź wšħeħ hośeżom lubošęjowa hośpola. Szym-li tež njebożowni, dħa njech tola niħtō njepraj, so njejszym sħwój woħud sħjehli, abo so sħmy żacōseźili a sħwiliti."

Sħużobnik, sħstupiwšči do jstwy, psħinowjedźi, so Ğu hośeżo psħijichli. S miłym wóćħom pohlada Nęcźkeź nan hšħeće ras na macź, jo by ju sħħrobili; potom wuńdže se jstwy. Nęcźkeź macź pał posħakawšči ho na jenju prośħesħe dośħo a nutnje, jo chył jej Wóħ sejezypni wutrobu spōzećić. Spolojena staže: wutrewšči hebi pohlednje sħnjenje i wocžow, so je sħrudna, dźeśe, jo by hebi swoju židźanu draħtu a swoju bħšħećatu psħu wo- dźewa — a to pohledni ras.

(Pocħacžowanie.)

Sħwajty Wóćčenasħ.

(We wjasanej ręczi.)

Wóće nasħ, kiz nam sħy jeno
Prawy wóćeż sħewil ho!
Sħwjećene budź twoje mjeno,
A nam psħińdź twoje kraleśtwo.
Kaź ho stawa twoja wola
W njeby, tak tež na semi;
Twoja miłoseź njech wšħal tola
Wšħedny sħlėb nam wobradzi.
Kasħe winy tež nam wodaj,
Kaź my sħwojim winikam;
A twój sħħit, to sħnadnje dodaj,
Njedaj spytowanju k nam.
Sħoncźuje njeapomni wšħal teho:
Wumoz naś wot wšħeho sħeho.
S kraleśtwom czi wostanje
Wóz a cześeź do węcźnoszeje!

Ğamjeń.

F.

Wšħelate i blisħa a i daloka.

— Sħdyž sħmy do noweħo lęta sħstupili, hšħeće juntrocź wóćeźo pohladamy na minjene lęto a my ho na tyħ dopomniny,

łotkiź Ğu w sańdženym lęće wot naś ichli. Sħmjereź je nasħemu łudej w sańdženym lęće wšħelate rany sħila. Na dweju ho woħeħje dopomniny: Semrjet je sħjes sħarot em. Nāda, hozy psħećeł swojeho herbśteħo łuda, ja łotroħe duchowne a cźelne sħože je ho sħwėru a njeprōziwje starot — wón tōn doħolėny wudawat nasħeje protyki „Wšħedźenata“. Za nim je sħot sħjes kantor em. Bariko, łotryź je swoje mozy hacź do pohlednyħe wofomitnjenje do sħuźby nasħeho herbśteħo łuda sħajił. Wón je nam piħal nasħu herbśtu cħitanku, wón móžeħe hšħeće nowe wudawł swojich bibliśkich stawisħnow wocħacaz. Wón je nasħemur łudej wjele rjaneħo a hōdneħo napiħal. Wobkōmaj, herbśkimaj wóćęingomaj klinczi hšħeće juntrocź nasħ nutny dźak do węcźnoszeje.

— Wo wobħadźenju nasħich herbśkich sħrskich woħadow njeje minjene lęto nimale žaneħo psħemėnjenje psħinjeħto. Lupoj je jaħo swojeho sħararja dośħala, hdyž bęśe hacź dołat i sħħwacizami sħednoscena. Sħjes sħarot Mikela hu jaħo duchowny w swojey starcy woħadze. Sħjes pomozny duchowny Nychar pał je swoje sħtojsħstwo w Budesħezach sħoził, doleť njeħasħe dęje na statne sħariste męstno w Eszrbach cħacaz. Wón chyze ho do wyħyśħeħo wuczerśteħo sħtojsħstwa podacź a ho, k temu na nowe prħowanje psħihotuje. Pomozne duchownisħe męstno w Budesħezach je hacź dołat njewobħadźene wostalo.

— Krajna sħnoda ewangelśteje lutherśteje zħtweje w Saksħej w Ğapreħi w Draźďanach hromadze sħupi. Duź smęja ho nowo- wóħny hšžo w męřzu. W Budysħim woczerħu njewuśħoli ho tōn trocź duchowny sħapōħlanz, ale jenoź sħwėtny sħstupjeł. W Lubisħim woczerħu pał ho tež duchowny sħstupjeł i nowa wuśħoli. Doleť herbśte woħadź žaneħo sħstupjerja w sħnodze nimaja, łotryź jich wobśtejnoseźe sħaje, ho nadźijamy, jo ho w Lubisħim woczerħu, łotremuź dźeł herbśkich woħadow sħluchaj, herbśki duchowny wuśħoli. Wšħetōż to je tola wěśe sħobne žadanje, jo wšħitke herbśte woħady jeneħo herbśteħo sħstupjerja w sħnodze dośħanu, łotryź jich herbśte naleźnosze sħstupuje. Wo cħim smęje sħnoda wuradźo- wacź, wo tym hšħeće njeje niħo na sħawne psħiśħto.

— Ze nětko tōn czaś, hdyž ho samolwjenska na wyħyśħe sħule: na Ğymnazij, seminar a realku w Budysħinje psħijimaju. Wħ starichich na to kōdźblinowy cħinimy, łotkiź chębja swojich hōłzow na sħynu dacź, so njebychu prawy czaś sħmodźili. Woħeħje pał chyłi ho herbśzy hōłzy na seminar w Budysħinje samolwicź, hewal budze nula na herbśkich wuczerjacħ lęto a wjehsħa. A hdyž Ğu młodźenzōjo sħudzi, ho jim wot towarśtwu pomozny pomoz psħizpi. Duź lubi herbśzy staršči pomħajeze nasħemu łudej psħicħod twaricź.

— Waleśħansħa druħa sħula je doħwarjena. Zutry ma ho pjeća wolewricź. Nadźijomnje tež herbśteħo wuczerja dośħanje, ale na tak dośħo? Psħeħo jaħo to stare praśħenje: sħto pomħaja nam nowe sħule, hdyž herbśkich wuczerjow nimamy.

— Lęħka smęje ho wóħba na sħsħi sħejm. Wsħupitaj dwaġ sħapōħlanzaj, hdyž maja Eszrbja Ğobu wolicź. Lubisħi woczerħ, łotryź tajny ōkonomisħi radźicēł Hāhnel w Sħoprach sħstupuje a Budysħisħi krajny woczerħ, łotryź je hacź dołat kn. kuleł Sħmōla w Sħpħezach sħstupował. Wóħbne hibanje ho w bliźsħim czaħu sħpocźnje.

— Woni sħu wšħelazy czełpjazy, łotrymź bychu sħupjele hojile, łotkiź pał pjenjeħy nimaju, so bychu móħli do sħupjeł hęcź. Sa tajkich sħu pjenjeħy wuśħajene, jo bychu podpjeru k trębanju sħupjeł dośħali, pał i zyła darmo do sħupjeł ichli. Nětko maja ho prōśtwy wo tajke podpjeru wysħnoszei podacź, so by w prawym czaħu wo nich rosħbudźić móħla. Duź njech ho tajki, łotryź tajkeje podpjeru potřeba, pola swojeho Ğmęjsħteħo psħedśtejiczerja wobħonaj, łotryź jemu to dalśħe wěśe rad wobstara.

— Sħęźortnowy, a pruski sħejm stej ho k wuradźowanju sħeħeje.

Cħitaj swoju biblisħu!

Wulki sħstupjeł njewėrjazeħo rosħajenje, Woltaire, łotryź je w lęće 1778 w Parisu wumrjel, junu we wulkej sħromadźisħnje praji, ruku na biblisħi dźeržo: „To bęchu něħdy krasne knisħe, ale wone sħu swoje nasħleśħe dny widźale. Sa 50 lęť sħwėt wo nich niħo wjazy njeħyśħi.“

Żalsħny profeta hu je swojim hordostnym wěśħęenjom k hanibje. Wěste je, so matej hšžo dwė sħećzinje cħłowjeśtwu Woże sħłowo w maczernej ręczi. Do wjazy hacź 400 ręcźow a naręcźow sħu ho biblisħa abo jeje dźeł psħeħoźile. Wot lęta 1804 je ho

wot 30 biblijskich towarstwom 245 miljonow hwyatych pišmw ros-
džělito. W pošlednich 30 lětach je ho wjazy hwyatych pišmw
rosdžělito hač we wschitkich lětstotkach prjedy hromadže.

To je swjehelazy podawf. Kšhecežijeno, pošbčnje fwoju
wutrobu a modleže ho f temu knjesej, kotryž je tajsemu wulkemu
statkej ho radžicj da! Gladaječe f nadžiju do pschichoda! Wěz
nasheho knjesa Jejom Khrysta zyle wěčež juu dobudže, słonežnje
budže jeho kralestwo w krahnosči steječ, a ludžo kaž Woltaire
dyrbja hišeče juu fwoje kolena shibowacj a pošnacj, so Zesuf
Khrystus ion knjes je.

To dyrbjeli hebi myšlicj, so njes naschim ludom žana hwyjba
bjež njemōže, kiz bibliju nima. Duž wšmi fwoju bibliju, wocžiu
ju a čitaj w njej. To čitaj wschēduje. Zapowstol Pawol, kiz je
kšhecežijanow napominal: „Widžče wobštaju w woblitwje“, je
fwojeho Timotheja tež napominal: „Sadžerž ho hweru pschi
čžitanju!“ (1 Tim. 4, 13.)

W naschim čžahu ho wjele čžita. Kšhecežijeno wschelate
dobre łopjena a knihe čžitaja. Čžitach ty tež twoju bibliju rad
a porjadnje? Ššym juu hwerneho wotročka Božeho pschēd
wulkej hwyčžeisťeš hromadžiuu wobšwēdčicj hlyšchal: „37 lēt
čžitam wschēduje Bože słowo — w mojej komorzy — dživajo
na mije.“ Šchtōž wschēduje f rospominanjom dživajo na fwoju
wutrobu a žiwjenje fwoju bibliju čžita, smēje wot teho najwjesťeš
wuzitk.

Ludžo f Europy f kupje w pokodnijchim morju pschidžēduchu.
Wobydlerjo bechu nētotre lētžehati kšhecežijeno. Wēsto, so bychu
ho zuby, kotřiz bechu w starym kšhecežijanstwe narodženi a wot-
rořtki, f tamnyhni młodyhni kšhecežijanami wjehelili, hanjachu woni
jich džēčžazu wēru. Duž jedyn wyschť tamnych wobydlerjow
f najhōrčijemu wuzmēmzej pschistupi a praji: „Wj dyrbjeli ho
Bohu na kolonomaj džakowacj, so je wam to dobre słowo pōřkal.
Pschetož hdy byšeče wy pschēd 30 lětami pschidželi, prjedy hačž,
šmy to dobre słowo hlyšcheli, tehdom njebychmy tak pschēčelnje
f wami wobhľadželi, tehdom bychmy was sežrali.“

Pschetworicj mōže Bože słowo čłowjekow niz jenož w pōhan-
stwje, ale tež w starym kšhecežijanstwe, hđžēž jich telko wot Boha
wopaduje a do pōhanjscho wajsčnja ho wrōčja. Bože słowo,
kažtež pišane stej, je jemēčte lēkastwo sa thoročje nasheho čžaha
a nasheho luda. Pschidžē-li wonc f mozy we wutrobach,
w domach, w zyrkwi, w šhuli a w stačje, potom pschidžu lēpsche
čžahy, dokelž budža čłowjekojo lēpschi.

Snaty Hermanburgski duchowny Harms je nēhdy prajił:
„W bibliji stej wschitko, w bibliji steja wschitzy a na kotrychž
w žanym druhim testamēcje spomnjene njeje — jow we wobēmaj.“
Tež na tebje je nutškach spomnjene. Tež tvoja historija nutškach
stej. Ššy ju hžjo čžital? Tež tebje mōže pišane słowo Bože
rozmucjēč, so by lēpschi kšhecežijan a sbožowny a f wschemu
dobremu statkej hotowy hyl.

Zako bēšče ho šchwēdski kanzler hrabja Orensterna wot
statnych naležnosčow wrōčjo sežahnył, wōn juntrōčj f jendželiskemu
jeho wopytazemu wotpōřkanzej, ruku na bibliju položiwšchi, praji:
„Ja hym wjele na hwēče naschonil a nētotru wjehelu hodžinu
mēł, ale kał mōže čłowjek pravje wjeheli a sbožowny byč, to
hale rohmju wot teho čžaha, so tele krahe knihe studuju.“

Nawukł tež ty to, sbožowny byč, fwoju bibliju studuju,
t. r. tał, so ju wschēduje f pschēmshlenjom, pomaklu, jenož dživajo
šam na ho, čžitach. Potom ho tež na tebi to šlubjenje dopjelni,
kotrež je Wōh Jozui dał: „Tebi budže radžicj na tvojich pucžach
a ty budžešch mudrje wschitko čžinicj.“

Mēšchnit a jeho mordar.

Džen a bóle bliži ho Frančovsta tamnej straschnej njewēre
a jažaklej bjesbōžnosčej, kotraž pschēd sto lětami sbožowny a bohaty
kraj hač na kromu powšhittowneho šahubjenja a špowrōčjenja
pschimeje. Šsame wot ho wotučji wobledžbowarzej nētčžijich
frančovskich wobšejnosčow dopomnjēčjo na tamne šrudne čžahy,
kotrež trach žu šaš bliže hač ho ša. Še straschnych pschēčēha-
njow tehdomnych šbēčkarjow tudy podawł powjedamy, kiz tež do-
pokasuje, so njewēra a šbōčj, byrnejž šašakliwšča byla, tola nje-
mōže dobry kšhecežijanški šaklad we wutrobje zyle smicjēč.

Žedny f najhōrčijich bjesbōžnikow frančovščeje revoluzije, kiz
bē nješmērnje wjele nješkutkow dokonjal, na šmjereč šthori.
Bēšče pschidžahal, so ženje žadny mēšchnit prob jeho hēže psche-

stupicj njedyrbi, a hdy by hebi tola žadny šwažil, so žimy wjazp
njewunđže. Gorliwy mēšchnit šhoni thoročj a tež straschne hroženje
bjesbōžnika. Tola wōn njeđa ho džeržēč, wjedžo, so dobry pašny
šwoje žiwjenje da sa fwoje womzy. Wjēs šobdženja čže ho
woprowacj a dže thoreho wopytacj. Tōn jeho wuhladawšchi do
šarajchnych šłobow japanje, hač je jemu mōžno, wchē mozy
napinajo šarejicj: „Šhto! mēšchnit pola mje? Dajče mi mječj!“
— „Wōj bratsje“, praji mēšchnit, „šhto čžeš f nim šapocēčj?
Ja čži hišeče mōžnišchu brōn napšhečžiwō šaju: moju ljubōčj a
wobštajnočj.“ Wjedachu thoremu mječj. Tu wupšheštrje wōn
ruku f loža mēšchnitej napšhečjo a f nej hrožēšče prajizy: „Wjedž,
tale ruka je dwanacžoch tvojeho ruječja šadajila.“ — „Ty ho
myšlicj, wōj bratsje“, wotmolwi mēšchnit mērnje, „jedyn je mjenje,
dwanaty njeje wumrjet, dwanaty hym ja. Špōšnaj“, praji
mēšchnit fwoju wutrobu wotšrywajo, „bšusnu tvojeho mječja.
Wōh šdžerža mi žiwjenje, so by tebje wumohl.“ Š tymile šłowami
wobja thoreho ljubōčžiwje wotoło šchije a pschihotowa jeho
f kšhecežijanškej šmjerečj, pschetōž tōnte krewjelacžny wjel bēšče
nadobo do čžičeho jehnjēčja pschewobrocženy.

Luboscj.

Na wulkim pohrjebnišchēžu w Kopenhagenje namatash mjes
druhimi pomnikami pomnik muža f nasheho wōžneho kraja. Wōn
ho loško namaka, dokelž je wošebje wošnamjenjenu. Žyle wobydleč-
stwo, šamo kralowski dwōr jemu pošlednu čžēčj wopokasa, a kral
šam jedyn f najwyschich rjadow na kachēž položil. Wot teho
čžaha, so je tōn muž šhowany, je hidženje Danstich pschēčžiwō
Wēnzam šhēro wotehjeralo. Š šhto bēšče tōn muž a šhto jeho
šakšuba? Wōn bēšče nēmsli inženēr, kotryž bēšče hebi hžjo we
wōjnje 1870/71 želešny šchiz šakšuzil. Wōn mēšesche w Kopen-
hagenje fwoje študije. Žako jedyn džēn nimo kanala woštrjēčj
hustich murjow nimo džēšče, mala holčžta mts padže. Wōn a
wjele druhich ludži to widžēšče. Šdžž tamni plakachu, škwilachu
a žakotēžachu, a hebi rošmyšlachu, šchtō čžinicj, žušnik šhēšje roš-
šudženy do wody škōčži. Woprandže ho jemu poradžil, to džēčjo
pschimnyč a tał wyšoko džeržēč, so mōžachu so mužojo,
kotřiz pschi šhromje kanala štejachu, f jeho rukow wsacj. Džēčjo
bēšče wuhrowane — ale f tym bēšče tež pošledna mōž nēmsťeho
muža ho šhubila. Wōn ho podnuci — a halle jafo čžēlo šašo
ho pošbēhny. Mz bēšče, to je wobras? Šaj ljubōčj, kotraž
ho šama šabudže a w nješebicžnej šmitnočej bratrow žiwjenje a
wuhrowanje pyta, duchowne a wēčžne wuhrowanje — tale ljubōčj,
kotraž je ho psches Žesuka do šwēta pschimejēka a je jeho šamo-
štajnstwo na wucžownikow — wona je pravny šwajst wschēch
narodow, wona je wēčžna šmjereč wschēho hidženja a wschēho
njejšhečelstwa.

Krusčki a truzki.

Wšmi mojej wojo, koleša
A wucžbje pschiklad, wopišmo,
To woboje, hač najrješch,
Wjēs mužitka pschēž' wostanje.

Gudancžla.

Šchto wobara pēšchtej, ho šonjej na šamōn šhribjet šhbyncj?
[arqesZ]
Na tjjoch nošach wobštejo, nješpalimy f wōhnyjom ho.
[šamli žhauarZ]
Šdže hječžittej drjewo a šufane čžrjewo?
[špoušaraj au ajnčž]

Daljške dobrowōlne dary sa wobohe armenijske šhrototy:
Š Budesčžanskiče wošady:

M.	1 hr. — up.
M.	— = 90 =
M.	1 = — =
M.	1 = — =
M.	— = 40 =

Šromadže: 4 hr. 30 up.
W njenje wobšich šhrotow praji wutrobny džak
Šōlcj, redaktor.